

HE 32/2017 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annettua lakia siten, että myös Deutsche Internationale Abitur -tutkinto tuottaisi samat oikeudet kuin ylioppilastutkinnon suorittaminen. Deutsche Internationale Abitur -tutkinto on uusi Saksan ulkomaankouluissa järjestettävä tutkinto, joka korvaa nykyisin järjestettävän Reifeprüfung-tutkinnon kevästä 2019 lukien. Tutkintoa järjestetään Suomessa Helsingin Saksalaisessa koulussa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Lukiolain (629/1998) 18 §:n mukaan lukiokoulutuksen päätteeksi pannaan toimeen ylioppilastutkinto. Tutkinnon avulla selvitetään, ovatko opiskelijat omaksuneet lukion opetussuunnitelman mukaiset tiedot ja taidot sekä saavuttaneet lukiokoulutuksen tavoitteiden mukaisen riittävän kypsyys. Ylioppilastutkinnon järjestämisestä säädetään erikseen lailla. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä osallistumisesta ylioppilastutkintoon, kokeista ja niiden uusimisesta, arvostelusta ja muusta tutkinnon toimeenpanosta. Ylioppilastutkinnon suorittaminen tuottaa yleisen jatkokelpoisuuden korkeakouluihin.

Ylioppilastutkinnon järjestämisestä säädetään tarkemmin ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetussa laissa (672/2005) sekä ylioppilastutkinnosta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (915/2005).

Ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain 17 §:n mukaan International Baccalaureate -tutkinnon, Reifeprüfung-tutkinnon sekä Eurooppa-koulujen eurooppalaisen ylioppilastutkinnon suorittaminen tuottaa samat oikeudet kuin lukiolain 18 §:ssä ja tässä laissa tarkoitetun tutkinnon (ylioppilastutkinnon) suorittaminen.

Yliopistolain (558/2009) 37 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan pelkästään alempaan korkeakoulututkintoon tai sekä alempaan että ylempään korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin voidaan ottaa opiskelijaksi henkilö, joka on suorittanut ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetun tutkinnon, eli ylioppilastutkinnon, International Baccalaureate -tutkinnon, Reifeprüfung-tutkinnon tai eurooppalaisen ylioppilastutkinnon. Vastaavasti säädetään opiskelijaksi ottamisesta ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin ammattikorkeakoululain (932/2014) 25 §:n 1 momentin 1 kohdassa. Yliopistolain 36 §:n ja ammattikorkeakoululain 28 §:n mukaisesti yliopistot ja ammattikorkeakoulut päättävät opiskelijavalinnan perusteista itse. Hakijat voidaan erilaisen koulutustaustan perusteella jakaa valinnoissa erillisiin ryhmiin. Samaan ryhmään kuuluviin hakijoihin on tällöin sovellettava yhdenmukaisia valintaperusteita. Korkeakoulut päättävät ylioppilastutkinnon ja siihen rinnastettavien tutkintojen arvosanojen pisteytyksestä opiskelijavalinnoissa, mukaan lukien International Baccalaureate -tutkinnon, Reifeprüfung -tutkinnon ja eurooppalaisen ylioppilastutkinnon arvostelun suhteuttamisesta ylioppilastutkinnon arvosanoihin.

Opiskelijaksi ottamisen perusteista ammatillisessa peruskoulutuksessa annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (4/2013) 3 luvussa säädetään lukion oppimäärän suorittaneiden ottamisesta opiskelijaksi ammatilliseen peruskoulutukseen.

Asetuksen 17 §:n 1 momentin mukaan lukion oppimäärän suorittanut käyttää hakeutumisessa lukion päättötodistusta tai suoritetusta International Baccalaureate -tutkinnosta (IB), Eurooppalaisesta ylioppilastutkinnosta (EB) tai Reifeprüfung-tutkinnosta (RP) saatua todistusta. Pykälän 2 momenttiin sisältyy taulukot, joiden mukaisesti mainittujen tutkintojen päättötodistusten arvosanat muunnetaan vastaamaan lukion päättötodistuksen arvosanoja. Pykälän 3 momentin mukaan Reifeprüfung-tutkinnon keskiarvo muunnetaan siten, että kokonaispistemäärä jaetaan 60:llä ja muunnetaan taulukon mukaan.

Koulu yhdistys Pestalozzi Schulverein Skolförening ry järjestää perusopetuslain (628/1998) mukaista perusopetusta ja lukiolain mukaista lukiokoulutusta Helsingin Saksalaisessa koulussa Helsingissä. Koulu yhdistys Pestalozzi Schulverein Skolförening ry:n perusopetuksen ja lukiokoulutuksen järjestämislupaa on muutettu 13 päivänä kesäkuuta 2016 annetulla opetus- ja

kulttuuriministeriön päätöksellä, joka on tullut voimaan 1 päivänä elokuuta 2016. Järjestämisluvan muutos liittyy siihen, että Saksan ulkomaankouluja koskevat säädökset ovat uudistuneet. Niiden järjestämä kansainvälinen lukion päättötutkinto on jatkossa Deutsche Internationale Abitur -tutkinto. Uudistus on astunut voimaan lukuvuoden 2016—2017 alussa ja uuden tutkinnon mukaiset päättökokeet suoritetaan ensimmäisen kerran keväällä 2019. Uusi tutkinto korvaa nykyisin käytössä olevan Reifeprüfung-tutkinnon.

Uuden järjestämisluvan mukaan lukio-opetus Helsingin Saksalaisessa koulussa valmistaa opiskelijoita Reifeprüfung-tutkintoon keväeseen 2018 saakka. Kevästä 2019 lukien lukio-opetus valmistaa opiskelijoita Deutsche Internationale Abitur -tutkintoon. Järjestämisluvan mukaan lukiokoulutuksessa Deutsche Internationale Abitur -tutkintoon johtavat opinnot suoritetaan Saksan ulkomaankouluissa noudatettavan tuntijaon ja annettujen määräysten mukaisesti. Järjestämisluvan ehtona Deutsche Internationale Abitur -tutkinnon osalta on, että eduskunta hyväksyy ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain 17 §:n muutoksen koskien tutkinnon tuottamaa oikeutta. Keväällä 2019 järjestettävään Deutsche Internationale Abitur -tutkintoon johtavat opinnot ovat käynnistyneet Helsingin Saksalaisessa koulussa syksyllä 2016.

Opetushallitus on selvittänyt Deutsche Internationale Abitur -tutkinnon vastaavuutta suomalaisen lukiokoulutukseen. Deutsche Internationale Abitur -tutkintoon johtavien opintojen koulukohtainen opetussuunnitelma perustuu kahden kolmanneksen osalta ns. ydinopetussuunnitelmiin, ja yksi kolmasosa perustuu koulun omaan opetussuunnitelmaan. Saksan ulkomaankouluille on laadittu saksan kielen, matematiikan, englannin kielen, historian, biologian, kemian ja fysiikan opetusta varten ns. ydinopetussuunnitelmat, jotka on hyväksytty Saksan osavaltioiden yhteistyöelimessä, Kultusministerkonferenzissa. Muissa aineissa tukeudutaan jonkin Saksan osavaltion opetussuunnitelmaan. Helsingin Saksalaisen koulun koulukohtaiset opetussuunnitelmat perustuvat Thüringenin osavaltion opetussuunnitelmiin. Saksan ulkomaankoulujen opetussuunnitelmat hyväksytään Saksassa ulkomaankouluja ohjaavassa yksikössä.

Deutsche Internationale Abitur -tutkintoon johtavissa opinnoissa on opiskeltavien oppiaineiden suhteen enemmän valinnaisuutta kuin suomalaisissa lukio-opinnoissa. Saksan ulkomaankouluille on annettu tuntijako, jossa määrätään oppiaineiden pakollisuudesta tai valinnaisuudesta. Koulut rakentavat oman tuntijakonsa näiden pakollisia oppiaineita koskevien määräysten pohjalta. Helsingin Saksalaisessa koulussa pakollisia oppiaineita ovat saksa, suomi, englanti, ruotsi, matematiikka, historia ja liikunta. Muut oppiaineet opiskelijat valitsevat pakollisia aineita koskevien rajoitusten puitteissa. Joitakin aineita voidaan jättää kokonaan opiskelematta. Toisaalta oppiaineiden tuntimäärät ovat yleisesti korkeampia kuin suomalaisessa lukio-opetuksessa.

Deutsche Internationale Abitur -tutkinnon päättökokeet suoritetaan kolmannen opiskeluvuoden keväänä yhdellä suorituskerralla. Tutkintoon kuuluu kolme kirjallista ja kaksi suullista koetta. Koeaineita tulee suorittaa kolmelta eri osa-alueelta: kielet, matemaattisluonnontieteelliset aineet ja yhteiskunnalliset aineet. Koeaineista vähintään puolet suoritetaan saksaksi. Lisäksi opiskelija voi suorittaa erillisenä kokeena suomalaisen ylioppilastutkinnon ruotsin kielen kokeen, josta annetaan erillinen todistus. Kirjallisten kokeiden tehtävät laaditaan pelkästään ydinopetussuunnitelman alueelta, kun taas suulliset koetehtävät kattavat sekä ydinettä koulukohtaisten opetussuunnitelmien sisältöjä. Tutkinnon kokonaispistemäärästä 1/3 tulee päättökokeista ja 2/3 kahden viimeisen opiskeluvuoden lukukausisuorituksista.

Opetushallitus on selvityksen johtopäätöksenä todennut, että Deutsche Internationale Abitur -tutkintoon johtavissa opinnoissa eri oppiaineiden opetussuunnitelmat ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään samantyyppisiä kuin suomalaisessa lukiokoulutuksessa, mutta sisältä-

vät hieman erilaisia painotuksia. Deutsche Internationale Abitur -tutkinto on peruseriaatteiltaan ja vaativuustasoltaan verrattavissa suomalaisen ylioppilastutkintoon. Tutkinnon suorittaneiden oppilaiden voidaan katsoa saaneen vastaavat tiedot ja taidot kuin suomalaisen ylioppilastutkinnon suorittaneet. Selvityksen mukaan tutkinnon voidaan katsoa olevan vaativuustasoltaan jonkin verran korkeampi kuin nykyisen Reifeprüfung-tutkinnon.

Ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain 17 §:ää ehdotetaan edellä esitetyn perusteella muutettavaksi siten, että myös Deutsche Internationale Abitur -tutkinto tuottaisi samat oikeudet kuin ylioppilastutkinnon suorittaminen, eli yleisen jatko-opintokelpoisuuden korkeakouluihin. Suoritetut Reifeprüfung-tutkinnot tuottaisivat jatkossakin entisen kaltaiset oikeudet, vaikka Reifeprüfung-tutkintoon valmistavaa koulutusta ja Reifeprüfung-tutkintoja ei jatkossa enää järjestettäisi.

Lukuun ottamatta Eurooppa-koulujen eurooppalaista ylioppilastutkintoa, ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain 17 § koskee tutkintoja, jotka järjestetään lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen päätteeksi. Opiskelija osallistuu näihin tutkintoihin ylioppilastutkinnon sijasta, minkä vuoksi tutkinnot rinnastetaan lainsäädännössä ylioppilastutkintoon. Pykälän sanamuotoa täsmennettäisiin tältä osin. Ulkomaisen koulutuksen tuottamasta kelpoisuudesta korkeakouluopintoihin säädetään yliopistolaissa ja ammattikorkeakoululaissa erikseen.

Voimassa olevaa opiskelijaksi ottamisen perusteista ammatillisessa peruskoulutuksessa annettua opetus- ja kulttuuriministeriön asetusta ei muutettaisi. Toisen asteen ammatillista peruskoulutusta ja ammatillista aikuiskoulutusta koskeva lainsäädäntö on tarkoitettu uudistaa kokonaisuudessaan vuoden 2017 aikana siten, että se tulisi voimaan vuoden 2018 alussa. Valmisteltaessa opiskelijaksi ottamista koskevia säännöksiä ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä tulee tarpeen mukaan huomioida myös Reifeprüfung-tutkinnon muuttuminen Deutsche Internationale Abitur -tutkinnoksi.

2 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia.

Muutoksella taataan Deutsche Internationale Abitur -tutkinnon suorittaneiden jatko-opintokelpoisuus korkeakouluihin vastaavasti kuin nykyisen Reifeprüfung-tutkinnon suorittaneille ja turvataan näin ollen lukuvuonna 2016—2017 sekä tämän jälkeen Deutsche Internationale Abitur -tutkintoon johtavissa opinnoissa aloittavien opiskelijoiden asema. Korkeakoulut päättäisivät siitä, miten uuden tutkinnon arvostelu suhteutetaan ylioppilastutkinnon arvostamiseen.

3 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriössä virkatyönä.

Esitysluonnoksesta pidettiin lausuntokierros 9.2.—10.3.2017. Lausuntopyyntö toimitettiin Opetushallitukselle, ylioppilastutkintolautakunnalle, Kouluyhdistys Pestalozzi Schulverein Skolföreningen ry:lle sekä korkeakouluille. Lausuntoja saatiin yhteensä 10. Lausunnon antoivat Opetushallitus, Kouluyhdistys Pestalozzi Schulverein Skolföreningen ry, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Helsingin yliopisto, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Karelia-ammattikorkeakoulu, Metropolia Ammattikorkeakoulu, Oulun yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto ja Turun ammattikorkeakoulu.

HE 32/2017 vp

Ehdotettua muutosta pidettiin lausunnoissa perusteltuna ja tarpeellisena. Helsingin yliopisto esitti lain sanamuotoa täsmennettäväksi. Lausunnon mukaan ehdotuksesta ja sen perusteluista ei ilmene, onko tarkoituksena, että jatkossa missä maassa hyvänsä suoritettu vai ainoastaan Suomessa suoritettu Deutsche Internationale Abitur -tutkinto tuottaisi samat oikeudet kuin ylioppilastutkinto. Esitystä on tältä osin täsmennetty.

4 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian, koska ehdotettu muutos on edellä mainitun Koulu yhdistys Pestalozzi Schulverein Skolförening ry:n järjestämisluvan muutos päätöksen ehtona ja uuteen Deutsche Internationale Abitur -tutkintoon johtavat opinnot ovat käynnistyneet Helsingin Saksalaisessa koulussa syksyllä 2016.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain (672/2005) 17 § seuraavasti:

17 §

Eräät ylioppilastutkintoa tasoltaan vastaavat tutkinnot

Lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen päätteeksi suoritettu International Baccalaureate -, Reifeprüfung- tai Deutsche Internationale Abitur -tutkinto sekä Eurooppa-koulujen eurooppalainen ylioppilastutkinto tuottavat samat oikeudet kuin lukiolain 18 §:ssä ja tässä laissa tarkoitetun tutkinnon suorittaminen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

Helsingissä 6 päivänä huhtikuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen

Laki

ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain (672/2005) 17 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 §

17 §

*Eräät ylioppilastutkintoa tasoltaan vastaavat
tutkinnot*

*Eräät ylioppilastutkintoa tasoltaan vastaavat
tutkinnot*

International Baccalaureate -tutkinnon, Reifeprüfung-tutkinnon sekä Eurooppa-koulujen eurooppalaisen ylioppilastutkinnon suorittaminen tuottaa samat oikeudet kuin lukiolain 18 §:ssä ja tässä laissa tarkoitetun tutkinnon suorittaminen.

Lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen päätteeksi suoritettu International Baccalaureate-, Reifeprüfung- tai Deutsche Internationale Abitur -tutkinto sekä Eurooppa-koulujen eurooppalainen ylioppilastutkinto tuottavat samat oikeudet kuin lukiolain 18 §:ssä ja tässä laissa tarkoitetun tutkinnon suorittaminen.

—
*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*